

Saksframlegg

Arkivsak
21/01333-1

Saksbehandler
Per Steine

Behandles av
Utvalg for samfunnstjenester

Møtedato
29.04.2021

Høring – Gråsoneveier og velveier – tilskudd og nedlegging

Kommunedirektørens forslag til vedtak:

1. Kommunal drift og vedlikehold av private veier/innkjøringer som tidligere har vært driftet som kommunale veier, avsluttes 1.10.21
2. Tilskudd til drift av private veier i gamle Asker avsluttes 1.10.21.
3. Kommunale veier i henhold til vedlagte liste går fra kommunalt driftet vei til privat vei.
4. Kommunedirektøren gir veiledning i forbindelse med opprettelse av veilag og utlysning av driftsoppdrag
5. Kommunen deltar i veilag der kommunen er brukere etter loven.
6. Kommunedirektøren vil sørge for god og rettidig kommunikasjon og rådgivning slik at private brukere av privat vei som mister kommunal drift/driftstilskudd får god tid til omstillingen
7. Før saken sluttbehandles i utvalget og innstilles for vedtak i kommunestyret, sendes saken på høring til berørte vel og grunneiere.

1. Sammendrag og konklusjon

Lov om vegar (veglova) skiller mellom offentlige og private veier. Offentlige veier er i henhold til § 1 «veg eller gate som er open for allmenn ferdsel og som blir halden

ved like av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglane i kap. IV. Alle andre vegar eller gater blir i denne lova å rekne for private.»

Private veier vedlikeholdes av brukerne. I tidligere Asker kommune er det en ordning hvor velveier og private veier får tilskudd til driften. I tidligere Røyken og Hurum kommune er det ingen slik ordning. Imidlertid har enkelte av de private veiene blitt driftet av kommunene og veiene har fått betegnelsen gråsoneveier på grunn av sin hybrid hvor de ikke kan regnes som åpne for allmenn ferdsel, men at kommunen allikevel har holdt veien vedlike. Kommunene var klar over problemet med ulik behandling av enkelte private veier, og det ble vedtatt at kommunale veier skulle tilfredsstillende visse kriterier. På bakgrunn av dette ble det laget en liste over veier som kommunen driftet, men som burde anses som private og dermed slutte å drifte, jf. vedlagte liste. På grunn av kommunesammenslåingen ble avviklingen av kommunal drift på disse private veiene utsatt. Saken tas derfor nå opp slik at standard og praksis blir harmonisert i den nye kommunen.

Kommunedirektøren mener at alle private veier skal behandles likt og foreslår at private veier som til nå har vært driftet som kommunale veier i tidligere Hurum og Røyken kommuner overføres til privat drift i tråd med bestemmelsene i veglova § 54 om veilag mm.

Samtidig foreslår kommunedirektøren å avslutt ordningen med tilskudd til drift av private veier (velveier) i tidligere Asker fra 1.10.2021.

I tillegg til at kommunens ivaretagelse av private veier avvikles, vil kommunedirektøren foreslå at veier som ikke tilfredsstillende kriteriene for kommunale veier nedklassifiseres fra kommunale til private veier. Dette innebærer at drifts- og vedlikeholdsansvaret for veier i henhold til listen fra 1.10.2021 vil overlates til bruker.

Asker kommune vil i den grad kommunen er brukere av private veier delta i veilag og ta sin del av kostnadene. Typisk gjelder dette for eksempel Brønnøya hvor veinettet i betydelig grad også brukes som turveier for kommunens innbyggere.

Veier som nedklassifiseres eller hvor drift avvikles vil få informasjon i god tid slik at man er forberedt på oppgaven. Videre ser kommunedirektøren behovet for hjelp med de tiltakene som må iverksettes for å få til en god privat drift, dette gjelder først og fremst rådgivning i forbindelse med opprettelse av veilag og utlysning av oppdrag om drift og vedlikehold.

Før saken sluttbehandles i utvalget og innstilles for vedtak i kommunestyret, sendes saken på høring til berørte vel og grunneiere. Det gis en høringsfrist på 3 uker.

2. Bakgrunn for saken/saksopplysninger

I Tidligere Hurum og Røyken kommuner driftet kommunen enkelte private veier. Begrunnelsen er uklar, men kanskje historisk. I tidligere Asker ble bare offentlige veier driftet av kommunen, men det ble gitt tilskudd til driften av private veier.

Kommunedirektøren vil med denne saken ta bort ulikhetene slik at private veier i nye Asker kommune ivaretas etter reglene i veiloven.

Tidligere Røyken og Hurum

Da veiforvaltning i Røyken og Hurum kommuner ble overtatt av VIVA IKS i 2015, ble det avdekket stor ulikhet i kommunene om klassifisering av veiene. Det digitale kartgrunnlaget til kommunene var ikke i samsvar med det som i praksis ble vedlikeholdt. I mange tilfeller er det heller ikke samsvar mellom reguleringsplaner og kommunens digitale kart. Dette ble spesielt merkbart når det gjaldt vintervedlikehold. Kommunene brøyter enkelte veier som er merket som private i kartet og typiske avkjøringer til få boliger, mens tilsvarende veier og avkjøringer andre steder ikke blir brøytet av kommunen.

Det er også veier som defineres som private, men kanskje bør være offentlige. Disse veitypene kalles «Gråsonerveier». Begrepet gråsonerveier brukes om veier hvor det er tvil om de er private eller kommunale offentlige veier. Noen av veiene er det naturlig at kommunen definerer som kommunale veier, mens andre veier er det naturlig at alt ansvar i sin helhet legges til de som er oppsittere til veien.

At kommunene drifter gråsonerveier bryter med likhetsprinsippet og veilovens bestemmelser om fordeling av driftsansvar.

Tidligere Asker kommune

I tidligere Asker var drift av private veier adskilt fra drift av kommunale veier og etter kommunedirektørens kjennskap var det ingen private veier som ble driftet av kommunen. Imidlertid har kommunen en ordning hvor det blir gitt tilskudd til drift av privat vei. Tilskuddet i 2021 er kr. 950 000 og ordningen administreres av hvert vel og administrasjonen ved samferdselsavdelingen.

Privat eller offentlig veier

Lov om vegar (veglova) skiller mellom offentlige og private veier. Offentlige veier er i henhold til § 1 «*veg eller gate som er open for allmenn ferdsel og som blir halden ved like av stat, fylkeskommune eller kommune etter reglane i kap. IV. Alle andre vegar eller gater blir i denne lova å rekne for private.*»

Kommunal vei

I henhold til veglova må en offentlig vei være «åpen for allmenn ferdsel» og for det andre bli «holdt ved like av stat, fylke eller kommune». Ordet «og» knytter vilkårene

sammen, og viser at det er to kumulative vilkår som må være oppfylt for at rettsvirkningen skal inntre.

Vesentlig vilkår for at en vei er kommunal (offentlig) er allmenninteressen og at kommunen tar et helhetlig økonomisk ansvar (ikke bare brøyting). Økonomisk ansvar finner sted når veiopptaket skjer som en del av budsjettbehandlingen. Dette betyr at dersom en vei ikke vedlikeholdes av offentlig myndighet, vil ikke veien være offentlig, uansett om vilkåret om allmenn ferdsel skulle være oppfylt.

Vurderingen av "åpen for allmenn ferdsel" i veglovens betydning er relativt streng. I en høyesterettsdom fra 2004, slo man fast at når veien for eksempel kun benyttes som atkomst til boliger, vil den trolig ikke regnes som åpen for allmenn ferdsel.

Kravet om at veien skal betjene mer enn 10 boenheter er hentet fra kommunenes vei- og gatenorm. De resterende kriteriene ble vedtatt av tidligere Hurum og Røyken kommuner i 2019. Kommunene besluttet å utrede hvilke kriterier som skulle gjelde for en kommunal vei. Saken er omfattende og det ble bestemt at den skulle gå over flere trinn. Trinn 1, hvor det ble avklart prinsipper for saken, ble gjennomført i 2019.

Kriterier:

- Er veien åpen for allmenn ferdsel? (jf. Veglova §1 første ledd)
- Betjener veien mer enn 10 stk. boenheter? (Ref. kommunes vegnormal)
- Er veien adkomst til merket turvei, med biloppstillingsplass?
- Er veien gjennomfartsåre for gående? («gang og sykkelvei»)
- Er veien viktig for kollektivtrafikk, herunder omkjøringsvei?
- Har veien papirer som tilsier at denne skal være kommunal?

Etter kommunedirektørens oppfatning er kriteriene velfunderte og bør gjelde for kommunen som helhet.

Nedklassifisering av veier fra offentlige til private.

Veglova gir i § 7 kommunen mulighet til å nedklassifisere veier fra offentlige til private, og kan med hjemmel i denne bestemmelsen sette opp minstevilkår for når veien skal være kommunal.

Enkelte veier som tidligere har vært offentlige ønsker kommunen å nedklassifisere fra kommunal til privat vei. Dette er veier som ikke har allmenn interesse og som kommunen mener ikke tilfredsstillende vilkårene for en kommunal vei.

Veiene det gjelder og hvilke kriterier som gir grunnlag for nedklassifisering er satt opp i vedlagte oversikt. De aller fleste veiene er små veistubber noe rubrikken om antall meter viser.

Privat vei

I følge veglova er alle andre veier eller gater private. Kravet om at en vei skal være åpen for allmenn ferdsel medfører at endel stikkveier, blindveier, veier som ender i gårdstun eller mot tomtegrense og som ikke har betydning som tilførselsvei til friområder eller gangadkomst til andre områder, vil anses som private veier.

Vedlagt følger liste over de veier/innkjøringer som kommunen drifter men som ikke tilfredsstillende vilkårene og etter dette anses som private. De foreslåtte parsellene har dessuten ikke standard som kommunale veier og brøyting er problematisk pga. teknisk tilstand (mangler snuhammer m.m.).

Drift og vedlikehold av kommunale og private veier

Det kommunale veinett driftes og vedlikeholdes av kommunen, jf. § 20 i veglova.

Når det gjelder privat vei, bestemmer Veglova § 54 første ledd, første punktum at når en privat vei blir brukt som felles adkomst for flere eiendommer «*plikter hver eier, bruker eller den som har bruksrett, kvar etter same høvetal som gjeld for den bruk han gjer av veien, å halde vegen i forsvarlig og brukande stand*». Bestemmelsen fastslår brukernes plikt til å etterse veien uavhengig av hvem som eier grunnen. Dette innebærer at for eksempel en grunneier som ikke utøver bruk, ikke kan pålegges vedlikeholdskostnader. Hvorvidt en er pliktig etter § 54 første ledd, er altså knyttet til bruk og ikke eierskap. Veglova § 55 første ledd første punktum slår fast at de som har plikter etter § 54 første ledd, utgjør et veilag. I § 55 er veilaget gitt myndighet hva gjelder praktiske forhold vedrørende veiens drift og vedlikehold.

Kommunen deltar i veilag der kommunen er brukere. Det kan være veien går til et friområde eller til et offentlig bygg. Dette gjelder også der kommunens innbyggere er brukere av veien som turvei eller der veien brukes for å komme til utfartssteder. Typisk vil dette gjelde for Brønnøya hvor veinettet brukes mye av turgåere.

3. Sakens relevans for de tre bærekraftsdimensjonene

Saken har liten relevans for de utvalgte bærekraftdimensjonene.

4. Tidligere behandling Kapittelet blir redigert

I Asker kommune ble det i formannskap 04.04.2017 Utvalgssak 34 / 17 blant annet vedtatt følgende:

Innstillingen ble enstemmig vedtatt.

2. Tidligere velveiordning fra 2009, avsluttes.

I Hurum kommune ble det i formannskapet 07.05.2019 vedtatt følgende:

innstillingen ble enstemmig vedtatt.

Formannskapet vedtar følgende kriterier for at en vei skal defineres som offentlig kommunal vei:

- *Veien må være åpen for allmenn ferdsel og være holdt ved like av kommunen. (ref. vegloven §*

1 første ledd)

- *Veien må være bygget etter krav i Hurum kommunes Vegnormal.*

- *Veien må være regulert som offentlig vei i en reguleringsplan og overtatt av kommunen*

Kommunestyret i Røyken kommune behandlet saken den 28.05.2019, møtesak nr. 35/19, og vedtok enstemmig følgende:

Prosjekt «Gråsoneveier i Røyken, trinn 1» skal gjennomføres. Det skal i dette prosjektet kartlegges hvilke veier i Røyken kommune som bør være offentlige og hvilke veier som bør være private.

Summen av de ulike trinnene i dette prosjektet skal sørge for likebehandling av innbyggere og andre interessenter langs veiene i kommunen. Det skal også eliminere usikkerhet blant innbyggerne om hva som faktisk er offentlig og private veier, samt forenkle forvaltnings- og driftsarbeider på vei, med spesielt hensyn på sammenslåing med Asker og Hurum kommune.

Til formannskapsmøtet 5. november orienteres det om kartleggingen av «gråsoneveier» i Røyken. Det gjøres også en avtalerettslig vurdering av forhold knyttet til drift av gråsoneveier som kan binde kommunen og gjøre tilbakeføring problematisk til samme møte. Kommunen informerer berørte vel, veilag o.l. om kartleggingen som gjennomføres. Kommunen skal invitere til dialog om evt. endring av gråsoneveier i etterkant av kartleggingen, med minst 1 måneds varsel.

5. Kommunedirektørens vurdering

Veinettet i kommunen er delt mellom offentlige og private veier. I henhold til veglova skal offentlige veier vedlikeholdes av det offentlige, og private veier av private. kommunedirektøren er opptatt av at det offentlige veinettet skal ha nødvendig tilgang

til ressurser for å være så godt og sikkert som mulig, og at kostnadene til veivedlikehold skal være rettferdig fordelt.

Enkelte veier har vært vedlikeholdt av kommunen til tross for at de er private. Dette medfører ulik behandling for brukerne og kommunedirektøren finner at dette bør endres slik at alle private veier driftes likt og i henhold til veglova. Dette er et viktig harmoniseringsarbeid for samferdelsområdet.

Kommunedirektøren mener at veier som ikke tilfredsstiller vilkårene for offentlig vei bør nedklassifiseres fra offentlige til private veier og driftes av brukerne. Kommunedirektøren foreslår derfor at veier som ikke tilfredsstiller tidligere vedtatte vilkår, nedklassifiseres fra kommunal vei til privat vei.

I veioversikten (Vedlegg) gis en begrunnelse for å frafalle kommunal drift. Veiparsellene som mister drift er merket med gul farge i kartet, og før endringene iverksettes vil kommunedirektøren yte nødvendig bistand for opprettelse av veilag og innkjøp av driftstjenester.

Før saken sluttbehandles i utvalget og innstilles for vedtak i kommunestyret, sendes saken på høring til berørte vel og grunneiere. Det gis en høringsfrist på 3 uker.

Lars Bjerke
kommunedirektør

Dokumentet er elektronisk godkjent.

Vedlegg:

Oversikt over forslag til veiendring i Røyken og Hurum